
האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

אוכל מזרחי? על אוכל ושתייה בקרב יהודי המזרח העות'א;מאני - 13760

תאריך עדכון אחרון 04-09-2022

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: היסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר ב'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' ירון בן-נאה

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: yaronbn@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: בקביעה מראש

מורי הקורס:
פרופ ירון בן-נאה

תאור כללי של הקורס:

אוכל משקף מצאי חומרי גלם, יכולת כלכלית, סמלים ומנהגים של בני הקבוצה. אחרי שנתיים יחד על השאלה 'מה הוא אוכל מזרחי', ונדבר על מסורות הבישול במזרח העות'מאני, נבחן אזכורים של מיני-מזונות בספרות התורנית והעממית, בספרי מסע וזכרונות ובספרי בישול מן המרחב הספרדי העות'מאני. בדיקה שכזו עשויה לתת מושג אמיתי יותר על האוכל שאכלו כאן בעבר, וללמד על צדדים פחות נחקרים ופחות ידועים בקיום היהודי הקדם-מודרני.

מטרות הקורס:

לברר מה האמת מאחורי הביטוי 'אוכל מזרחי', אך בעיקר להכיר את תרבות האכילה וצריכת מזון בקהילות היהודיות במזרח התיכון, תוך התייחסות לקונטקסט

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

לשאל שאלות על מושגים אחרים הקשורים למזרחיים ולמזרחיות בשיח הישראלי, ולהתוודע לפרק חשוב בחיי היומיום של יהודים בארצות האסלאם בראשית העת החדשה.

דרישות נוכחות (%) :
100

שיטת ההוראה בקורס:

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

רק לאחר שיתברר כמה תלמידים משתתפים בקורס, ציפיותיהם ויכולותיהם

חומר חובה לקריאה:

רקע כללי

Sidney W. Mintz, "The Changing Roles of Food in the Study of Consumption",
Consumption and the World of Goods, John Brewer and Roy Porter (eds.), (London,
1994), 261-273.

990014816480203701 סרוק

Stephen Mennell, "On the Civilizing of Appetite", Food and Culture: A Reader, Carole
Counihan and Penny Van Esterik (eds.), (New York and London, 1997),
315-337. הועבר לסריקה

Richard Wilk, Paradoxes of Jews and their Foods, in: Anat Helman (ed.), Jews and
their Foodways [≈ Studies in Contemporary Jewry 28 (2016)], 231-248.

990019833460203701 ספר אלקטרוני

Kyri W. Claflin & Peter Scholiers (eds.), *Writing Food History: A Global Perspective*, London 2012 (various articles)
ספר אלקטרוני 9921049642403701

המטבח היהודי הספרדי והמטבח במזרח העות'מאני

Tulay Artan, "Aspects of the Ottoman Elite's Food Consumption: Looking for "Staples", "Luxuries", and "Delicacies" in a Changing Century", Donald Quataert (ed.), *Consumption Studies and the History of the Ottoman Empire, 1550-1922: An Introduction*, Albany 2000, 107-200. 99111004366816830 ספר אלקטרוני

Joëlle Bahloul, *Food Practices among Sephardic Immigrants in Contemporary France: Dietary Laws in Urban Society*, *Journal of the American Academy of Religion*, 63/3 (1995), 485-496.

כתב עת אלקטרוני

Avraham Elqayam, "Sabbatean Cookery: Food, Memory, and Feminine Identity in Modern Turkey", *Kabbalah*, 14 (2006), 7-46. 990005611780203701 סרוק

Suraia Faroghi & Christoph K. Neumann (eds.), *The Illuminated Table, the Prosperous House: Food and Shelter in Ottoman Material Culture*, Würzburg 2003 (various articles) ברכישה

Esther Meir Glitzenstein, *Longing for the Aromas of Baghdad*, in: Anat Helman (ed.), *Jews and their Foodways & Studies in Contemporary Jewry* 28 (2016), 89-109.

ספר אלקטרוני 990019833460203701

DOI:10.1093/acprof:oso/9780190265427.003.0006

P. M. Işin, *Sherbet and Spice: The Story of Turkish Sweets and Deserts*, London 2013; הועבר לרכישה

P. M. Işin, *Bountiful Empire: A History of Ottoman Cuisine*, London 2018; הועבר לרכישה

Nefissa Naguib, "The Fragile Tale of Egyptian Jewish Cuisine: Food Memoirs of Claudia Roden and Colette Rossant", *Food and Foodways*, 14/1 (2006), 35-53. כתב עת אלקטרוני

Claudia Roden, "Culinary Legacies from Spain and Portugal in the Jewish World: Iberian Echoes in Jewish Cooking Today, Jewish Echoes in Spanish Cooking", *The Proceedings of the Tenth British Conference on Judeo-Spanish Studies* (1999), 257-264.

סרוק 990005611040203701

M. Yerasimos, *500 Years of Ottoman Cuisine*, Istanbul 2015 הועבר לרכישה
Samy Zubaida and Richard Tapper (eds.), *A Taste of Thyme: Culinary Cultures of the Middle East ...* 2001. 990004997370203701 ספר

תמר אלכסנדר, אכול לפני שיאכלוך: זהות, זיכרון ומגדר בפתגמי מאכלים יהודיים-ספרדיים, חקרי מערב ומזרח (תשע"א), 398-365. 990014816660203701 סרוק

אברהם אלקיים, בישולים שבתאיים – אוכל, זיכרון וזהות נשית בתרבות השבתאית בתורכייה המודרנית, פעמים 106-105 (תשס"ו), עמ' 251-219. כתב עת אלקטרוני

דוד מ' בונים, מונחי מאכלים ומנהגי אכילה בס' דמשק אליעזר לר' אליעזר בן שם-טוב פאפו - הספרות הרבנית בג'ודיזמו כמקור לענייני פולקלור ולשון, מחקרי ירושלים בפולקלור יהודי ה-ו (תשמ"ד), עמ' 195-151. כתב עת אלקטרוני

ירון בן-נאה, הסכמות בענייני מותרות ופנאי ופרק בהיסטוריה תרבותית וחברתית של יהודי ירושלים

במאה התשע-עשרה, שלם ח (תשס"ט), עמ' 386-427. כתב עת אלקטרוני
ירון בן-נאה, הסכמות קהילת לריסה משנת תר"א, פעמים 130 (תשע"ב), עמ' 175-181. כתב עת
אלקטרוני
ירון בן-נאה, יהודי ארץ-ישראל וקפה במאות ה-16 - 19, קפה: מזרח ומערב, קטלוג תערוכה במוזיאון
האסלאם בעריכת יהל שפר ונועה ברגר, ירושלים תש"ף, עמ' 146-150. הוזמן דרך הב"ס-יש עותק
בספריה הלאומית
דפנה הירש, אוכל, קדימה אוכל, תיאוריה וביקורת 50 (תשע"ט), עמ' 511-528. כתב עת אלקטרוני
שמואל רפאל, שיר תהילות החציל, לאדינאר ג (תשס"ד), עמ' 65-84. הועבר לסריקה
אברהם אופיר שמש, צמחים, מאכלים ודפוסי אכילה בספרות הברכות, 2000-1492, אריאל תשע"ד.
990019010060203701 ספר אלקטרוני
מירי שפר-מוסנזון, קולינריה ובריאות באימפריה העות'מאנית בעת החדשה המוקדמת, זמנים 128
(תשע"ה), עמ' 18-27. כתב עת אלקטרוני
פרקים על 'המטבח' בספרי קהילות ישראל במזרח (כרכים בעריכת חיים סעדון, ירון הראל, אייל ג'ניאו
וירון בן-נאה), הוצאת מכון בן-צבי, ירושלים. קומה 5 - מדף אדום 2010 T86 T8 135 DS

חומר לקריאה נוספת:
ספרי ביטול קהילתיים

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :
מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 25 %
הגשת עבודה 0 %
הגשת תרגילים 25 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 50 %
מטלת סיום

מידע נוסף / הערות: